

ADAM ZAGAJEWSKI

(1945–2021)

Adam Zagajewski urodził się 21 czerwca 1945 r. we Lwowie. Był jednym z najbardziej znanych i najwybitniejszych polskich literatów – poetą, prozaikiem i eseistą. Jego dzieła zostały przetłumaczone na wiele języków, w tym na język chiński. Za swoją twórczość otrzymał wiele prestiżowych nagród, w tym m.in. Nagrodę Fundacji im. Kościelskich (1975), Międzynarodową Nagrodę Neustadt w dziedzinie literatury (2004), Nagrodę im. Leopolda Lukasa przyznawaną przez Uniwersytet w Tybindze (2016), Nagrodę Księżnej Asturii (hiszp. Premio Príncipe de Asturias, 2017). Został też doceniony w Chinach, gdzie w 2013 r. został laureatem niezwykle ważnej nagrody literackiej „Zhongkun”, nazywanej niekiedy „Chińskim Noblem Poetyckim”, a rok później, w marcu 2014 r. działające w Kantonie nieformalne stowarzyszenie literackie skupiające wpływowych poetów urodzonych w latach 70. (tzw. grupa Qi Ling Hou 70后) wręczyło Poecie nagrodę za całokształt twórczości poetyckiej: Poetry and People International Poetry Award. W 2014 r. w Chinach ukazał się pierwszy bezpośredni przekład wierszy Adama Zagajewskiego z języka polskiego na język chiński (tłumaczenie Wu Lan).

W kolejnych latach ukazały się jeszcze nakładem wydawnictwa Huacheng (花城出版社) tłumaczenia poezji Zagajewskiego wykonane przez Li Yiliang (李以亮) z języka angielskiego na chiński: *Zbiór wierszy* (2015); *Obrona żarliwości* (2015); *W cudzym pięknie* (2017) oraz *Dwa miasta* (2015).

Przekłady poezji Adama Zagajewskiego pozwoliły mi poznać Poetę i Jego małżonkę, Maję Wodecką. W marcu 2014 r. pojechałam z nimi do Kantonu. Wówczas Adam poznał środowisko poetów chińskich, nawiązał z nimi przyjacielskie relacje, a przede wszystkim odebrał wspomnianą wyżej nagrodę. Zagajewski wykazywał wielkie zainteresowanie kulturą i cywilizacją chińską, z dużą bezpośredniością i życzliwością odnosił się do chińskich poetów. Jego wizyta została bardzo dobrze zapamiętana w Chinach, a Adam Zagajewski pozostawił po sobie wspomnienie człowieka niezwykle życzliwego, otwartego, ciekawego świata i z szacunkiem odnoszącego się do innych.

W 2015 r., kiedy w Wydawnictwie Uniwersytetu Gdańskiego ukazał się tomik poezji Huanga Lihai w moim tłumaczeniu i z przedmową Adama Zagajewskiego

---

DOI: 10.4467/23538724GS.20.065.13505

(*Kto biega jeszcze szybciej niż błyskawica*, Gdańsk 2015, ss. 222), mieliśmy zaszczyt gościć obu poetów na Uniwersytecie Gdańskim. Podczas promocji tomiku, która odbyła się 5 maja 2015 r. w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Gdańskiego, Adam Zagajewski wygłosił ciekawy wykład na temat roli poezji, a ponadto wyświetlono reportaż z Jego pobytu w Kantonie przy okazji odbierania nagrody. Cieszyliśmy się, że możemy gościć wielkiego i wybitnego poetę w Gdańsku. Na pamiątkę tego wspólnego pobytu na Uniwersytecie Gdańskim Huang Lihai napisał wiersz pt. *Śniadanie z Zagajewskim*.

Huang Lihai

Śniadanie z Zagajewskim

Majowe drzewa, przycięte w kostkę Rubika
Poranek, słoneczny blask wznoszący się leciutko
przechodząc przez koronkowe kratownice okien, padał na białe prześcieradło
Otwarta książka czekała, by nowy dzień odczytał promienie światła
Żarliwie kocham Twój kraj, oddychający owocowymi drzewami
to miejsce, gdzie gwiazdy rozpraszają mgłę
nawet zaśpiewany refren także pozostawia ślady
Po chwili przyszedłeś, przynosząc poranek na jadalniany stół
Delektowaliśmy się prostym jadem, kawą i chlebem
Jeżeli było jeszcze cokolwiek innego, to te wyspy na ścianach
Prowadziliśmy rozmowę o polskim jedzeniu lub dyskusję o chińskiej herbacie
Wspomniałeś o ubiegłorocznej wizycie w Kantonie
Lustro wewnątrz ciała ukazało postacie z krajobrazów
Z przyjemnością raczyłem się parą, wydobywającą się z Twojej filozoficznej kawy
Zbędne słowa nie były potrzebne, Twój uśmiech był tak urzekający
Wspaniały polski błękit, ziemia jest tobie równa, beżmierna warstwa chmur
przeplątała po nieboskłonach
przynosząc morskie pływy i sól gorzką z młodzieńczych rozmyślań. Od Krakowa
do Gdańska
zielona gwiazda poruszająca się między lasem a kościołem niczym lampa dorożki
Jakie oblicze doczesnego świata miał poprzedni sezon?
Zadawanie pytań bynajmniej nie przygniecie moich warg, lecz wywoła podziw

(tłum. Wu Lan)

黄礼孩

《与扎嘎耶夫斯基共进早餐》

五月的树木被修改成魔方
早晨，不需要一只公鸡来提醒阳光
先是镀上金色的线条，之后落在白色床单上
打开的书在等待着新一天的阅读
我热爱草木寻找自由呼吸的国度

群星驱散了迷雾，歌唱的叠句留存踪迹
你到来，把早晨移到餐桌上
我们享用简单的食物，咖啡，面包
如果还有别的，那是墙上起伏的麦田
你说起去年对中国的访问
你体内的镜子映照出了山川人物
哲学的咖啡冒出来了东方的热气
不需要多说什么，你的微笑已划过晨光
伟大的波兰之蓝，大地等同于你
巨大的云层流过天空
带来你早年思考的浪潮和苦盐
从克拉科夫至格但斯克
教堂与树林之间移动着绿色的星
之前的季节，它是什么样子的尘世
询问并不压住我的嘴唇，而是发出惊奇

Zagajewski miał duży wpływ na środowisko twórców chińskiej poezji i czytelników. Wielokrotnie odwiedzał Chiny, spotykał się z chińskimi literatami, udzielał wielu wywiadów różnym mediom. Huang Lihai (黄礼孩) nazwał Zagajewskiego swoim „duchowym ojcem”. Zdaniem innego poety, Wanga Jiaxina (王家新) Zagajewski „cieszył się szczególnym uznaniem i popularnością wśród chińskich poetów i czytelników nie tylko ze względu na piękno jego poezji i osobisty urok, któremu wszyscy ulegali, ale może nawet bardziej z uwagi na jego wyjątkową i charakterystyczną duszę poety wschodnioeuropejskiego oraz siłę i jakość jego twórczości i jej zaangażowanie moralne”.

Adam Zagajewski zmarł w Krakowie 21 marca 2021 r. Wiadomość o Jego śmierci głęboko dotknęła środowisko chińskich poetów. Pisali o tym fakcie wszyscy zainteresowani poeci, krytycy literaccy i zwykli miłośnicy poezji, podkreślając, że Poeta 7 lat temu wiosną odwiedził Kanton, gdzie odebrał nagrodę Poetry and People International Poetry Award z rąk Huanga Lihai. Wszyscy wyrażali smutek i żal z powodu odejścia poety, który był tak blisko Literackiej Nagrody Nobla. Redaktorzy wielu chińskich wydawnictw pisali również bezpośrednio do mnie lub zamieszczali wpisy o Adamie na chińskich portalach społecznościowych. Wielu Jego znajomych z Kantonu napisało do mnie, prosząc o przekazanie żonie Poety Mai kondolencji i wyrazów wsparcia. Wspominali wybitnego poetę i wielkiego nauczyciela oraz wspaniałego przyjaciela.

Chińskie media żegnały Adama Zagajewskiego jako „jednego z najbardziej znanych polskich poetów w Chinach”. Powszechnie były sformułowania wzywające do tego, by uczcić pamięć Poety, postępując zgodnie z bliskim Mu hasłem: „Bronić poezji i starać się pokazywać ten zepsuty świat”.

Śmierć Adama Zagajewskiego szczególnie dotknęła Huanga Lihai, który zwrócił uwagę, że Poeta odszedł w Światowym Dniu Poezji. Lihai postanowił szczególnie uhonorować polskiego przyjaciela i zapowiedział zorganizowanie w dniu

Jego urodzin (21 czerwca) specjalnego seminarium poetyckiego, na którym poeci będą deklamowali wiersze Zagajewskiego oraz wiersze Jemu poświęcone, napisane w związku z Jego odejściem. W dniu 22 marca Huang Lihai pisał w gazecie „Nandu zhoukan” (南都周刊): „W przeszłości, dzisiaj i w przyszłości twórczość mistrza Adama Zagajewskiego była, jest i będzie niezmiennie świecić blaskiem, stale powracając. Światło to rozproszy ciemności, prowadząc Jego duszę do zapomnianej światłości”.

Poeci chińscy po śmierci Adama Zagajewskiego zgodnie podkreślali, że żyje On wiecznie w swojej poezji, zgodnie z horacjańskim *non omnis moriar*. Dlatego wspomnienie o Adamie Zagajewskim, który zdobył serca poetów i czytelników w odległych Chinach, zakończy, oddając głos Jemu samemu, pozwalając, by znów ożył w swojej poezji.

Wu Lan

Adam Zagajewski

Chiński wiersz

Czytałem chiński wiersz
napisany przed tysiącem lat.
Autor opowiada o deszczu
padającym przez całą noc
na bambusowy dach łodzi
i o spokoju, który nareszcie
zagościł w jego sercu.

Czy to zbieg okoliczności,
że znowu jest listopad i mgła
i ołowiany zmierzch?
Czy to przypadek,
że znowu ktoś żyje?

Poeci przywiązują wielką wagę
do sukcesów i nagród,
ale jesień po jesieni
odziera z liści dumne drzewa
i jeśli coś zostaje
to delikatny szmer deszczu
w wierszach, które nie są
ani radosne, ani smutne.

Tylko czystość jest niewidoczna
i wieczór, kiedy cień i światło
zapominają o nas na moment
zajęte tasowaniem tajemnic.